

rodnih standardih za to področje, so vsakršne izolirane omejitve v nekaterih deželah praktično nesmiselne. Dokler obstaja vsaj ena sama dežela, kjer je raziskovanje na tem spornem področju dovoljeno, so omejitve v drugih državah dejanja, ki najbolj škodijo konkurenčnosti teh držav na enem izmed ekonomsko najbolj perspektivnih področij raziskovanja in visoko tehnološke industrije.

To je kajpak samo eden od vidikov etičnih dilem na trenutno najbolj razvpitem področju v znanstvenem raziskovanju. Glede na notranje probleme genetskih raziskav je seveda tudi tu mogoče videti, da so poenostavljena prikazovanja za široko javnost močno prilagojena interpretativnim težnjam. Poljudna pisanja neredko bodisi zbudajo neutemeljene ali predimenzionirane strahove bodisi zbudajo lažna upanja, kot npr. o podaljševanju življenja ali zdravljenju najhujših bolezni. Odpira se, denimo, še veliko vprašanj o razsežnostih intelektualne lastnine, ki jo ponavadi posedujejo večji laboratoriji, zelo redko pa posamezni znanstveniki. Uveljavljanje zaščite avtorskih pravic pogosto onemogoča dostop revnejšim deželam do proizvodov recimo farmacevtske industrije, kar dobesedno pomeni, da so tudi sto tisoči ljudje zapisani smrti kljub sorazmerno lahko ozdravljivih boleznih, ker države kratko malo nimajo denarja za draga zdravila. V primeru bioetike pa je odprto vprašanje o tem, ali je mogoč patent na človeški genom. Če pustimo ob strani še mnoga druga etična vprašanja na drugih področjih znanosti – recimo na tistih področjih, ki služijo oboroževalni industriji – se nam lahko zazdi, da je postavljanje etičnih vprašanj brezplodno donkihotstvo. Gotovo je res tudi to, da zlasti skokovito naraščanje odkritij v obdobju zadnjih dveh ali treh desetletij ter še zlasti vpliv digitalnih tehnologij na ritem raziskovanja in odkrivanja aplikacij za odkritja, močno zapleta samo določevanje etičnih meja znanstvenega raziskovanja.

Inherentna političnost znanosti

A morda vse le ni tako brezupno. Če je doseg etičnosti ravnanj posameznih znanstvenikov sorazmerno omejen, pa je jasno, da je mogoče veliko več opraviti na ravni organizacij. Tu mislim na stanovske organizacije znanstvenih raziskovalcev, ki bi morale biti zavezane temu, da vsaka za svoje področje premislijo o etičnih vidikih svoje stroke. Druga raven pa so mednarodne znanstvene asociacije, ki bi lahko utemeljena stališča posredovale širši javnosti in instancam odločanja. Tu gre za organizacije, kakršni sta zlasti Unesco in Svet Evrope. Dejstvo je, da se v teh organizacijah že dogajajo spodbudni dialogi. Pri Unescu je v zadnjem času precej dejavna Komisija za etiko znanstvenega znanja in tehnologije – s kratico CO-